

**Uunga siunnersuut: Nunanit allaneersut ilaat aningaasaliinermut
misissorneqarnissaannut pillugu Inatsisartut inatsisaat**
*Inuussutissarsiornermut, Aatsitassanut, Nukissiutinut, Inatsisit Atuutsinneqarnerannut
Naligiissitaanermullu Naalakkersuisumit saqqummiunneqartoq*

pillugu

**Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Ataatsimiititaliap siunnersuutip
aappassaaneerreqarnissaanut**

ISUMALIUTISSIISUTAA

Ataatsimiititaliap suliamik suliarinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviassen Jensen, Inuit Ataqatigiit, siulittaasooq
Inatsisartunut ilaasortaq Juno Berthelsen, Naleraq, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Hans-Erik Enoksen, Demokraatit
Inatsisartunut ilaasortaq Lars Poulsen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq, Bentiaaraq Ottosen, Atassut

UKA2025-mi 12. november 2025-mi siullermeerinninnerup kingorna siunnersuut
ataatsimiititaliamit misissorneqarpoq.

Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Kalaallit Nunaata isumannaatsuunissaanut imaluunniit tamat toqqissisimatinneqarnissaannut
nunanit allanit aningaasaliisarnerit navianartorsiortitsisinnaaneriisa pitsaaliorneqarnissaat,
Inatsisartut inatsisaata massuma siunertaraa. Nunanit allanit aningaasaliisarnerit pillugit
suliassa qarfiit akimorlugit piumassuseq malillugu nalunaaruteqartarnissaq aqqissuunneqarpoq
aamma akuersissuteqarnissaq piumasaqaatigineqartillugu, pingaartumik suliassa qarfinnut
immikkut malussajasunut siunnersuut katitigaasumik suliassa qarfimmi aqqissuunneqarluni
sananeqarpoq.

Atortulersuutit inuiaqatigiit pinngitsoorsinnaanngisaat kiisalu nioqqutissianut marloqiusamik
atorneqarsinnaasunut aningaasaliinermut atuinissamut, tassa sakkutooqarnermut
atorneqaratarsinnaasunut, aatsitassanut suliassa qarfimmi immikkut malussajasunut
suliassa qarfiit ilaatigut ilaapput.

Taassuma saniatigut inatsisissatut siunnersuummi aalajangersakkat arlaqartut allat, suliaq

nammassinissaanut pinngitsoorneqarsinnaanngitsunik imaqarpoq. Soorlu, pinngitsaaliissummik taarsiissutitalimmik pigisanik piginnikkunnaarsitsinissamut aalajangersakkat aamma eqqartuussivimmi misilinneqarneranut tunngasut, tassani kingullermi taaneqartumi immikkut isertuussisussaataitanermik assigisaannullu immikkut qajassuussinissartaqarmat.

Inatsisartuni siullermeerinninneq

Nunanit allanit aningaasaliinerit nunamut ulorianartorsiortitsinnginnissaat pillugu Kalaallit Nunaannut isumannaatsuutitsinissamik inatsimmi pisariaqartinneqartumi periarfissaqarpoq, tassanimi aamma inatsisissatut siunnersuummut siammasissumik patajaatsumillu taperserneqartumi arlariinniit naqissuserneqarmat. Nunani allani aningaasaliinernut misissuisarnissamut ukkatarinninnissamut pisariaqartitsineq aallaavigalugu nunarsuarmi naliginnaasumik ineriartornermut taamaalilluni nunarput malinnaavoq.

Siullermeerinninnermili malunnartumik sammineqarpoq nunatta nunanit allanit aningaasaliinerit pisariaqartillugillu kissaatigigai. Nunanit allanit aningaasaliinerit pillugit ammasumik, toqqissisimanartumik akisussaassuseqartumillu toqqammaveqarluni ingerlanneqarnissaat qulakkeerneqaannartussaavoq. Ammasumik sullinneqarneq piumasaaqatigineqassaaq, kisianni aamma eqaatsumik ingerlanneqassaaq, tamannalu isumaqarpoq pitsaasumik oqimaaqatigiittumillu ingerlanissaata nassarinissaa. Nunanit allanit aningaasaliisartunut nunatta pilerinartuunissaa nunatut ilisarnaatigisariaqaraa malunnartumik aamma oqallinnermi sammineqarpoq.

Tamanna tunuliaqutaralugu siunnersuut Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Ataatsimiititaliamut suliaassanngorlugu ingerlateqqinneqarpoq.

Tusarniaanermi akissutit

Siunnersuut tamanut ammasumik tusarniaassutigineqarpoq piffissami 15. september 2025-miit 13. oktober 2025-p tungaanut.

Inatsisartuni Siulittaasoqarfimmit ilusiliinissamut piumasaaqatit allattorneqarsimasut malillugit akissutit inatsisissatut siunnersuummut ilanngunneqarput.

Inatsisissatut siunnersuut tamanit iluarineqartoq ataatsimiititaliap maluginiarpaa, uani ilaatigut avataani ukunannga tusarniaavigineqarsimasunit: Transparency International (TIG), Visit Greenland, Sulisitsisut (GE) Grønlandsbankenilu.

Tusarniaanermi akissutit tiguneqartut tatiginartumik ataqatigiissaarlugillu ingerlanneqarsimasut tusarniaanermiit oqaaseqaammi pitsaasutut ataatsimiititaliap tamaat isigalugu oqaatigaa.

Oqaaseq ”nunanit allanit aningaasaliisoq” isumaqarpoq naalagaaffeqatigiit iluanni Qallunaat Nunaat Savalimmiullu tassunga ilaasut aamma naalagaaffiup pigisaanni oqartussat ilanngullugit, tamannalu siunnersuuteqartup tusarniaanermut tunngasuni maluginiarsimagaa ataatsimiititaliap maluginiarpaa.

Aningaasaliinissamut pilersaarutaasumut ilanngullugu siumut misissueqqaartarnissat pilersinneqarnissaat Sulisitsisut siunnersuutigaat, taamaalillutik suliffeqarfiit unioqqutinneqartussaannngitsumik akissutisisarniassammata. Siunnersuut pissanganartuusinnaasutut oqaatigineqarsinnaasoq ataatsimiititaliap maluginiarpaa.

Siunnersuummi § 4, imm. 2 naapertorlugu siunnersuut akissuteqaatit aallaavigalugit allanngortinneqarsimasooq ataatsimiititaliap maluginiarpaa, taamaalilluni taamaallaat § 4, imm. 2, nr. 8 erngup nukinganik nukissiorfiit niuernermik tunngaveqartut naapertorlugit, erngullu nukinganik nukissiorfiit pisortanut pilersuisut siunnersuummi § 4, imm. 2 nr. 5-p ataaniissasooq ”atortulersuutit inuiaqatigiit pinngitsoorsinnaanngisaat”.

Akuersissuteqarnissaq pillugu qallunaatut allanneqarsinnaaniassammata TIG qinnuteqaammi oqaatsit atorineqartussat pillugit allannguinnissamut § 17 naapertorlugu kaammattuisooq ataatsimiititaliap maluginiarpaa. Kalaallisuunngortitsilluni nutserisitsinissaq pisariaqartoq Naalakkersuisut naliliippata taava qinnuteqartup aningaasartuutit isumagissagai ataatsimiititaliap akueraa.

Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunngortinnerani aningaasatigut kingunerisassai siunnersuummi oqaaseqaatit naliginnaasut ataanni allassimapput. Sinaakkutit maannakkuugallartoq pigineqartut iluanni misissuisarnissamik ingerlatsineq aamma pilersitsineq aningaasatigut annertuumik pisortani allaffissornikkut kinguneqartussaasooq siunnersuummi nalilerneqarluni allassimavoq.

Pingaarnertut aningaasartuutit ukununnga tunngapput:

- Nutaamik sullissinermut immikkoortortamik ineriartortitsineq,
- Ataavartumik sullissineq,
- Inatsilerinermut piginnaasat,
- Ilitsersuineq nakkutigininnerlu,
- Aqutsinermut aningaasartuutit sullissinermilu avataani namminersortunut paasissutissanik katersivinnut (databaser) aningaasartuutit, aamma
- Qaffasissumik atortussanik immikkoortitanik suliarinnissinnaasumik IT atorlugu ingerlatsineq sulianullu tunngasumik ataqatigiittumik aqqissuussineq (system) ineriartortitsinerlu

Suliffeqarfiit paasissutissanut katersiviinut naleqquttunut isersinnaaneq aserfallatsaaliineq

ilaalu ilanngullugit, IT-mik ineriartortitsineq, kiisalu IT-mi ataqatigiittumik aaqqissuussinermi ukiumut aqutsineq 1,0 mio. koruunit ukiumut atorneqassapput, kiisalu pisortani allaffissornermi 2,0 – 3,0 mio. koruunit ukiumut atorneqartassasut siunnersuummi aningaasartuuteqarnerunermik malitseqartussaasut nalilerneqarpoq.

Akuersissummik qinnuteqarniaraanni imaluunniit nunanit allanit aningaasaliisussamik nalunaaruteqarniaraanni assigisaannilluunniit, taava nunanit allaniit aningaasaliisoq inuussutissarsiorerup iluani aningaasatigut allaffissornikkullu kinguneqassasoq tikkuarneqarpoq, taamaattumillu kalaallit suliffeqarfiutaannut siunnersuut toqqaannartumik imaluunniit allaffissornikkut kinguneqarnaviangilaq.

Kisianni siunnersuummi oqaaseqaatini allassimavoq arlalinnik toqqaannanngitsumik imaluunniit allamut sangutitsisumik sunniuteqarsinnaasoq, soorlu isumaqatigiissut imaluunniit aalajangereerneqarsimasoq suliani aalajangersimasuni sakkukinnerusumik piumasaqaatini aalajangiinissami akimut pitsaanngitsumik sunniuteqarsinnaasoq, taamaalillunilu nunatsinni suliffeqarfimmut aningaasaliinerup iluanaarutigineqarnera pitsaanngitsumik sunniuteqarsinnaalluni.

Ataatsimiititaliap siunnersuummut oqaaseqaatai

Pisortat aaqqissuussaananerannut imaluunniit nunatsinni isumannaallisaanermut nunanit allaniit aningaasaliiniartut ulorianarsinnaasut unitsinniarlugit nunatsinni misissorneqartarnissaannik aaqqissuussamik pilersitsinissami tulluuttumik anguniagaqarluni qulakkeerinninnissaq anguniarlugu pingaarutilerujussuarmik inatsisartunit siunnersuut aamma pisariaqarlunnartutut taaneqarsinnaasoq ataatsimiititaliap isumaqarpoq. Ilutigalugulu nunanit allanit aningaasaliisartunut pilerinartuujuaannarnissaa anguniarlugu pitsaasumik oqimaqatigiittumik atorneqarnissaa pisariaqartinneqarpoq.

Siunnersuutip sannaa siammasissorujussuarmik atuussinnaasutut isumaqartoq ataatsimiititaliap maluginiarpaa.

Siunnersuutip sannaata isumaa kajumissutsimik suliassaqarfiit akimorlugit suleriaaseqarnissami pisussaaffiit amerlasuunit uloriananngitsumilli atorneqarsinnaasut misigineqartarumaartut, tamanna siunnersuummi kajumilersitsisinnaasutut sularineqarsimasoq ataatsimiititaliap ernummatigaa.

Nunanit allaniit aningaasaleerusuttup kajumissuseq atorlugu nalunaarutiginnittarnermut aaqqissuussineq atunngippagu siunnersuummi § 5 naapertorlugu, ilaatigut isumaqarpoq:

- Siunnersuummi § 6 naapertorlugu nunanit allanit aningaasaleereernerup kingorna ukiut tallimat angullugit niuernikkut eqqartuussisutigoortumillu nunanit allanit

anigaasaliisumut nalorninartorsiortitsisinnaavoq.

- Atorunnaarsitsinermut piunasaqaat aamma inerteqquteqarnermut kingorna itigartinneqarnissamut nalorninartorsiortoqarsinnaanerani § 8 aamma § 11 naapertorlugu imaqartoq.
- Siunnersuummi §§ 12-13 naapertorlugit paasissutissanik pissarsiniarnermi nakkutilliinerlu matumani ilanngullugu inuussutissarsiornermut allaffiit eqqartuussiviit aalajangiinerat avaqqullugu aamma paasissutissanik taamaattunik tunniussinissamut aalajangersakkat sukatikkat atorlugit pisussaaffik Naalakkersuisunit naleqqussorineqartut tunniunneqarnissaat pisussaaffiuvoq.
- § 19, imm. 3 naapertorlugu paasissutissat isertuussat, matumani niuernermit isertugaatit assigisaallu pisortanut allanut ingerlateqqinneqarsinnaasutut malittarisassani aalajangerneqarsinnaassapput.

Nunanit allanit anigaasaliisoqassatillugu qulaani eqqartorneqartut, tassa akuerineqarnissamik suliarinninnermut atatillugu aamma anigaasaliineq pereersimatillugu assigiinngitsorujussuarmik pilersitsissasoq ataatsimiititaliap maluginiarpaa.

Taamaattumik kajumilersitsinissamik siunnersuut pilersitsissanersoq nunanillu allanit anigaasaliinerit annertussutsit aalajangersimasut iluanni nammeneq nalunaarutiginninnerit ingerlasartussaammata ataatsimiititaliap ernummatigaa. Uani assersuutigalugu pisiortorfimmik isumaqatigiissuteqarneq nunallu tamalaat akornanni anigaaserivimmi attartornermi eqqaamaneqassaaq, suliaasaqarfiit mianernartut kisiisa isigaanni assersuutigalugu atortulersuutit inuiaqatigiit pinngitsoorsinnaanngisaat pillugit isumassarsiatsialaasutut oqaatigineqarsinnaasutut isikkoqarmat siunnersuutip siammasissumik atorineqarsinnaanera tassuunakkut takuneqarsinnaammat.

Siunnersuummi § 4, imm. 3 tunngaviusumillu § 6-imiittoq naapertorlugit § 4-p avataaniittut suliniutit immikkut ittumik malussarissuseqartut nalunaarusiornermillu killiligaasumik malitseqartinneqartut atorsinnaasat matumani ilanngunneqassapput. Taamaalilluni atorsinnaasat allat amerlasoorujussuit nalunaarutigineqaratarsinnaanerani pillugu uku ajornartorsiutaasut ataatsimiititaliap tunngavilersuutigaa:

- Akuersissutigineqartartut procentinngorlugit 99 pct. qaangertussaagaluarpatigilluunniit siulianit naatsorsuutigisamit ingerlatsinermi aqqissuussineq akisuneroratarsinnaavoq.
- Nunatsinni inuussutissarsiornermi silaannaq ajornerulissaaq, uani assersuutigalugu ilanngullugit nunanit allanit suleqatit aamma pisiortorfiit nunatsinni niuernermit ingerlatsiumajunnaarsinnaapput nunatsinni akuersissummik piniarneq peqqutigalugu, imaluunniit nunatsinni suliffeqarfinnut anigaasartuutit qaffasissusaannut sunniuteqassappat.

Siunnersuummi piumasaqaatit taamaallaat nunanit allaneersunut atuupput, taamaattumillu nunatsinniittunut atuutinnigitsut ataatsimiititaliap ilanngullugu maluginiarpaa.

Siunnersuummi § 17, imm. 2 malillugu Naalakkersuisut nalilissapassuk qinnuteqaatit takkuttut qallunaatut tuluttulluunniit allaqqappata nutserisoqartariaqartoq, taava qinnuteqartoq qallunaatuumiit imaluunniit tuluttuumiit kalaallisuumut nutserisitsisoq tassaassasoq aningaasartuutunik akiliissasoq ataatsimiititaliap naggataatigut maluginiarpaa. Namminersornermut inatsimmi § 20-mi allaqqasoq malillugu Naalakkersuisut kalaallit oqaasii salliutittussaavaat, kalaallit oqaasii tassaammata Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik oqaasiusut ataatsimiititaliap tassunga atatillugu naqqissuserumavaa. Tassa taanna aallaaviusoq inatsisissatut siunnersuutip atuutilersinneqarneranut atatillugu eqqumaffigineqartariaqartoq.

Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Inuit Ataqtatigiinniit, Demokraatiniit, Siumumiit Atassummiillu siunnersuut atortussanngortillugu inassutigaa.

Naleraq ataatsimiititaliami ikinnerussuteqarlutik imaattumik oqaaseqaateqarput:

"Naleqqap kissaatigaa Nunatsinni kikkut nunami allamiuunersut pillugit Kalaallit aallaavigalugit aalajangiisoqartassasoq. Tamanna siullermeerneqarnerani Naleqqap oqaaseqaataani ersarissarneqarpoq aammalu kingorna ataatsimiititaliami uteqattaarneqarnikuvoq ajorluartumilli isumaliutissiisummi amerlanerussuteqartumi akuerineqarnikumi ilanngunneqarsimannngillat.

Inatsisissatut siunnersuutip kikkut nunami allamiutut isigineqalersinnaanerannut tunngatillugu qallunaat innuttaanerat najugaqarfigisimasaallu tunngavigineqarput.

Naleqqap aamma kissaatigaa inatsisissatut siunnersuutip oqaaseqaataani inuit pisinnaatitaaffiit tunngasut ilanngunneqassasut, immikkut nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii sammineqarlutik.

Aammattaaq Naleraq isumaqarpoq paragraf 26, imm. 2 allannngortinneqartariaqartoq nunanit allanit aningaasaliissutit misissorneqarnerat kingumut atuuttussamik atuutsinneqalersinnaaniassammat, siunnersuutimimi pigisaanik arsaarinnissuteqarneq kingumut atuuttussamik pineqarsinnaalereerpoq. Inatsisini 1953-imiilli kingumoortumik misissuisoqarsinnaanissaa qulakkeerneqartariaqarpoq."

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummut allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Mariane Paviasen Jensen
Siulittaasoq

Juno Berthelsen
Siulittaasup tullia

Lars Poulsen

Bentiaraq Ottosen

Hans-Erik Enoksen